

Výskum religiozity – 40 %

Popis činnosti: Výskum religiozity je základný výskum, ktorého podstatnou súčasťou je monitorovanie religiozity v spoločnosti, zber, sumarizácia a sprístupnenie základných informácií o registrovaných a neregistrovaných náboženských spoločenstvách v SR a výskum implicitnej náboženskosti. Ide o dlhodobý výskum religiozity vo svete s dôrazom na problematiku náboženskej slobody, náboženských menšín, právneho statusu a registrácie cirkví a náboženských spoločností, ľudských práv a pôsobenia cirkví v spoločnosti, ako aj vznik a pôsobenie nových náboženských hnutí v SR. V rámci analýzy pôsobenia náboženských smerov na Slovensku sa dôraz kladie najmä na štúdium spoločensky nebezpečných fenoménov, ochrany jednotlivca, rodiny a spoločnosti, na metodiku preventívnej činnosti a samotnú prevenciu, s čím súvisí informačná a konzultačná činnosť pre zainteresovanú odbornú i širokú verejnosť a psychologicko-poradenská činnosť pre jednotlivcov v prípadoch negatívneho pôsobenia náboženských skupín, resp. pre ich rodinných príslušníkov. Výstupom sú štúdie o vybraných aspektoch religiozity, poradenská a prednášková činnosť, sprevádzanie, tvorba odborných posudkov. Na základe konkrétnych potrieb MK SR a MV SR sa budú vypracúvať posudky v súvislosti s uplatňovaním práva na združovanie občanov v zmysle platnej legislatívy.

Štatistické zisťovanie o cirkvách a náboženských spoločnostiach – ÚVŠC bude pokračovať v zbere údajov prostredníctvom štatistického výkazu KULT 15-01 v zmysle platnej legislatívy a pokynov MK SR, oslovovať spravodajské jednotky, metodicky ich usmerňovať, vyhodnocovať štatistické výkazy a predkladať návrhy na optimalizáciu metodiky.

Náboženský extrémizmus a terorizmus – zvláštna pozornosť bude venovaná úlohám vyplývajúcim z Národného akčného boja proti terorizmu, Koncepcie boja proti extrémizmu, Akčného plánu predchádzania všetkým formám diskriminácie, rasizmu, xenofóbie, antisemitizmu a ostatným prejavom intolerancie, ktoré v rámci úloh rezortu kultúry rieši ÚVŠC. Štúdium medzináboženského dialógu ako odpovede na náboženský extrémizmus v spolupráci s jednotlivými cirkvami a náboženskými spoločnosťami. Bude pokračovať činnosť zameraná na východiská pre prevenciu a predchádzanie nábožensky motivovaným extrémistickým činom, štúdium náboženskej extrémistickej scény v SR i zahraničí a implikácie pre Slovensko. ÚVŠC bude pokračovať v systematickom vzdelávaní pracovníkov zainteresovaných subjektov v oblasti prevencie, zabezpečovaním odbornej poradenskej a konzultačnej činnosti pre orgány štátnej správy a ďalšie inštitúcie v otázkach súvisiacich s extrémizmom s náboženskými prvkami, antisemitizmom a xenofóbiou. Ťažisko bude spočívať v spolupráci s PPZ SR a MV SR.

Čas trvania: stála činnosť

Zdôvodnenie: Ide o základný výskum, zber údajov. Dokumentačná, analytická, informačno-osvetová, prednášková, posudková a poradenská činnosť sú hlavnou náplňou činnosti ÚVŠC, ako jedinej takto špecificky zameranej štátnej inštitúcie na nekonfesionálnej báze, s celoštátnou pôsobnosťou.

Užívatelia: MK SR, PPZ SR, MV SR a ďalšie ústredné orgány štátnej správy, organizácie v štátnom i neštátnom sektore, vysoké, stredné a základné školy, metodické a osvetové centrá, knižnice, odborná i široká verejnosť.

Náklady na činnosť: 53 323 eur

Spôsob financovania činnosti: podrobnejšie v tabuľke k prílohe č. 1

Zodpovedný pracovník: L. Grešková, M. Lojda

Odborná spolupráca – 20 %

Popis činnosti: Rozvíjanie odbornej spolupráce najmä prostredníctvom vedeckej činnosti – na národnej i medzinárodnej úrovni s odborníkmi a inštitúciami relevantného zamerania: získavanie informácií, aktuálnych poznatkov, skúseností a kontaktov v zahraničí, odborné konzultácie, organizácia prednášok, seminárov, kolokvií a konferencií s účasťou odborníkov zo SR i zahraničia, prezentácia výskumu v príslušnej oblasti na medzinárodných a domácich fórach a odborných podujatiach, plnenie záväzkov plynúcich z členstva v medzinárodných vedeckých organizáciách a práca v medzinárodných projektoch, odborné príspevky zahraničných expertov v našich publikáciách a práce našich pracovníkov v domácich a zahraničných periodikách a publikáciách. Prijatia zahraničných hostí v rámci domácich podujatí, tlmočenie a preklady, súvisiaca korešpondencia.

Transnárodné dedičstvo – nadviazanie dlhodobej spolupráce s Ministerstvom kultúry Francúzskej republiky a vytvorenie spoločného projektu, zameraného na transnárodné dedičstvo a rómsku menšinu. Výmena skúseností, informácií z oblasti duchovného dedičstva a hľadanie možného spôsobu spoločného riešenia tejto problematiky v rámci transnárodného priestoru.

V rámci štúdia multikulturality a multireligiozity v globalizovanom svete organizovanie pravidelných seminárov určených pre odbornú aj širokú verejnosť pod názvom Bratislavské dialógy o náboženstve. Prezentácia vedená formou predstavenia problematiky, spoločenstva, spojená s moderovaným dialógom s účastníkmi. Seminár tak môže napomôcť lepšej informovanosti verejnosti v oblasti náboženských hnutí a prispieť k medzináboženskému dialógu.

Cirkvi a riešenie sociálnych problémov – sociálna činnosť cirkví a náboženských spoločností je po roku 1989 významným prvkom pri riešení závažných problémov slovenskej spoločnosti. Cieľom je nájsť také mechanizmy podpory (predovšetkým zo strany štátu), takých charitatívnych, pastoračných aj iných aktivít cirkví a náboženských spoločností, ktoré napomôžu riešenie sociálnych problémov slovenskej spoločnosti. Nachádzanie oblastí a postupov, kde je činnosť cirkví a náboženských spoločností pre špecifickosť prostredia efektívnejšia ako činnosť iných subjektov (štátnych, mimovládnych a pod.). Zvláštna pozornosť bude naďalej venovaná náboženskosti Rómov a problematike pastoraácie rómskeho obyvateľstva.

Čas trvania: stála činnosť

Zdôvodnenie: Spolupráca s partnerskými organizáciami a inštitúciami príbuzného zamerania doma i v zahraničí (vzájomná výmena informácií, recipročná účasť na odborných podujatiach) patrí k základným činnostiam ústavu – získavanie informácií prostredníctvom vytvárania sietí spolupracovníkov – a je nevyhnutnou podmienkou pre neustále získavanie potrebných poznatkov a skúseností v oblasti vzťahov štátu a cirkví, ako aj v otázkach pôsobenia svetových náboženstiev i nových a netradičných náboženských hnutí.

Užívatelia: MK SR, účastníci špecifických expertných komisií, metodici, mediátori, odborníci z cirkví, ľudskoprávni aktivisti, recenzenti, médiá, internet, odborná a široká verejnosť.

Náklady na činnosť: 26 661 eur

Spôsob financovanie činnosti: podrobnejšie v tabuľke k prílohe č. 2

Zodpovedný pracovník: E. Valová

Analýza vzťahov štátu a cirkví – 40 %

Popis činnosti: Ide o základný a aplikovaný výskum, zameraný na vývoj vzťahov štátu a cirkví v SR a vo svete, najmä v oblasti, bilaterálnych a multilaterálnych vzťahov medzi štátmi a cirkvami, registrácie cirkví a náboženských spoločností ako špecifického nástroja štátov pri uplatňovaní cirkevnej politiky, ekonomického zabezpečenia cirkví a stavu reštitúcií cirkevného majetku, najmä v súvislosti s podporou cirkví a náboženských spoločností zo štátneho rozpočtu. Výskum bude zameraný na ekonomické, právne, politické, bezpečnostné i spoločenské aspekty vzťahu štátu a cirkví v SR a vo svete. Súčasťou vytvorenia si celkového obrazu je monitoring cirkevnopolitických udalostí za uplynulý rok a zostavenie ich prehľadu (súčasť ročenky), dokumentácia (formou fotokópií, anotácií, rešerší, prekladov), budovanie odbornej knižnice, komparatívny výskum, reflexia pôsobenia registrovaných cirkví a náboženských spoločností najmä v SR.

Získavanie relevantných informácií pre posudzovanie verejných úloh náboženstiev a vytváranie právnych rámcov pôsobenia náboženstiev v spoločnosti. Odborné analýzy variantov súčasnej cirkevnej politiky i jej trendov v SR, v európskych krajinách a vo svete môžu slúžiť ako podklad pre výkon štátnej cirkevnej politiky v SR – pri tvorbe legislatívnych noriem a komparácie so zahraničím.

Príprava analytického materiálu, mapujúceho a hodnotiaceho proces reštitúcií z hľadiska občianskeho a cirkevného práva a objasnenie problematiky majetku cirkví. Analýza a spracovanie zmluvných dokumentov medzi SR, Svätou stolicou a registrovanými cirkvami a náboženskými spoločnosťami. Vytvorenie podkladového materiálu pre rozhodovanie v rámci prípravy nových právnych noriem upravujúcich ekonomické zabezpečenie cirkví a náboženských spoločností.

Čas trvania: stála činnosť

Zdôvodnenie: Výskum, prezentácia a zhodnotenie vývoja vzťahov štátu a cirkví, ako aj špecifických právnych inštitútov v rámci konfesnoprávných systémov, v historickej, spoločensko-politickej a kultúrnej retrospektíve a ich sprostredkovanie predovšetkým ústredným orgánom štátnej správy a ďalším štátnym organizáciám ako podklad pre legislatívne riešenie vzťahu štátu a cirkví v SR. Spočíva vo vedecko-výskumnej, dokumentačnej, analytickej, informačno-osvetovej, posudkovej a konzultačnej činnosti.

Užívatelia: ústredné orgány štátnej správy, spolupracujúce inštitúcie, vysoké školy, odborná a široká verejnosť.

Náklady na činnosť: 53 323 eur

Spôsob financovania činnosti: podrobnejšie v tabuľke k prílohe č. 3

Zodpovedný pracovník: M. Moravčíková